

تولید، دانش‌بنیان و اشتغال‌آفرین
مقام معظم رهبری

رئیس محترم دانشگاه‌ها / دانشکده‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سراسر کشور

با سلام و احترام

همانگونه که مستحضرید یکی از چالش‌های موجود در حوزه پژوهش، صدور مجوز و هماهنگی و نظارت بر طرح‌های تحقیقاتی‌ای است که در مراکز تحت نظارت دانشگاه‌ها و کمیته‌های اخلاق مناطق جغرافیایی مختلف کشور انجام می‌شوند. کارگروه وزارتی اخلاق در پژوهش جهت مرتفع شدن مساله و استانداردسازی فرایند انجام این دسته از پژوهش‌ها، دستورالعملی را در سال ۱۳۹۴ در این خصوص تصویب و ابلاغ کرد. دستورالعمل مذکور طی فرایند بازنگری "دستورالعمل نحوه تشکیل، روش کار و شرح وظایف کارگروه/ کمیته‌های اخلاق در پژوهش"، مجدداً مورد ویرایش قرار گرفت و در سال ۱۳۹۹ به تصویب وزیر محترم بهداشت رسید و ابلاغ شد.

مطابق با بند ۳-۱ دستورالعمل مذکور، طرح پژوهشی/پایان‌نامه، که در دو یا چند محدوده جغرافیایی تحت پوشش موسسات (دانشگاه‌های) مختلف انجام شود، مطالعه چند مرکزی محسوب شده و علی‌رغم اینکه با همکاری علمی و یا اجرایی چندین موسسه (دانشگاه) انجام می‌شود، همانند سایر طرح‌های پژوهشی/پایان‌نامه‌ها، فقط یک شناسه (کد) اخلاق توسط کارگروه/کمیته اخلاق یکی از موسسات (دانشگاه‌ها) همکار برای آن صادر می‌شود.

بدیهی است که تمامی نظرات، ملاحظات و اصلاحات پیشنهادی کارگروه/کمیته‌های اخلاق موسسات (دانشگاه‌های) همکار باید در بخش مربوط به توضیحات مصوبه صادر شده، درج شود. تمامی موسسات (دانشگاه‌های) همکار می‌توانند با استناد به شناسه اخلاق مذکور، اجازه انجام پژوهش را به صورت تأییدیه یا مجوز کتبی صادر نمایند.

در خصوص طرح پژوهشی/پایان‌نامه‌ای که در یک موسسه (دانشگاه) تصویب می‌شود و در محدوده جغرافیایی تحت پوشش سایر موسسات (دانشگاه‌ها)، اجرا می‌شود، ابتدا لازم است که طرح‌نامه آن توسط کارگروه/کمیته اخلاق در پژوهش تحت پوشش موسسه (دانشگاه) مبدا تصویب شده و سپس شناسه اخلاق و طرح‌نامه به موسسه (دانشگاه) محل اجرای پژوهش ارسال گردد.

در مواردیکه موسسه (دانشگاه) تصویب‌کننده طرح فاقد کارگروه/کمیته اخلاق در پژوهش باشد، آنگاه طرح‌نامه/پایان‌نامه باید در یکی از کارگروه/کمیته‌های اخلاق در پژوهش تحت پوشش محدوده جغرافیایی محل اجرای طرح، بررسی و تصویب شود.

از آنجاییکه پژوهشگر اصلی در طرح‌های پژوهشی و استاد (اساتید) راهنما در پایان‌نامه، مسئولیت اجرای پژوهش مطابق با استانداردهای اخلاق در پژوهش توسط همکاران مطالعه و یا دانشجو را به عهده دارند، لذا موظف هستند پژوهش را در محلی اجرا کنند که امکان نظارت دقیق بر فرآیند اجرای پژوهش وجود داشته باشد.

الزامی است پژوهشگر اصلی/ استاد راهنما هر گونه تغییر در طرح‌نامه را به اطلاع کارگروه/کمیته اخلاق در پژوهش تصویب‌کننده مطالعه رسانده و تأییدیه کتبی دریافت نماید. درج تغییرات مذکور در سامانه مدیریت پژوهش موسسه (دانشگاه) الزامی است، ولی نیازی به صدور شناسه اخلاق مجدد وجود ندارد.

معاونت تحقیقات و فناوری
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

شماره: ۷۰۰/۲۴۵۱/د
تاریخ: ۱۴۰۱/۰۵/۱۰
پیوست: ندارد

تولید، دانش‌بنیان و اشتغال‌آفرین
مقام معظم رهبری

ضروری است که یک نسخه از طرح‌نامه و مصوبه اخلاق، به سایر موسسات (دانشگاه‌ها) و مراکز همکار (مانند بیمارستان، کلینیک، درمانگاه، دانشکده، مرکز تحقیقات) ارائه گردد. ضمناً طرح‌نامه‌های مصوب در کارگروه وزارتی اخلاق در پژوهش، در سراسر کشور لازم‌الاجرا می‌باشند.

اجرای دقیق بندهای دستورالعمل فوق‌الذکر ضروری است و اجرای طرح‌های چند مرکزی خارج از این چارچوب فاقد وجاهت قانونی بوده و مصداق بارزی از تخلف پژوهشی محسوب خواهد شد. مقتضی است دستور فرمایید، موضوع به نحوی شایسته به تمامی اعضای هیات علمی، پژوهشگران، دانشجویان و سایر ذی‌نفعان اطلاع‌رسانی گردد و کارگروه/ کمیته‌های اخلاق در پژوهش ذی‌ربط نیز موظف هستند بر حسن اجرای دستورالعمل مذکور نظارت نمایند.

دکتر یونس پناهی
معاون تحقیقات و فناوری